

DIENST SAINTE BERNADETTE

VORMING

MODULE -2-

INLEIDING

Ziekenhelper worden is een roeping, met andere woorden een oproep beantwoorden. Een oproep tot heiligheid.

Een van de karakteristieken van de heiligheid is de dienst, in het bijzonder de dienst aan de kleinsten, de armen en de zieke mensen: “Al wat gij gedaan hebt voor een deze geringsten van mijn broeders hebt gij voor Mij gedaan” (Mt. 25, 40).

In Lourdes nodigt Maria Bernadette uit om gedurende “twee weken” te komen, niet om iets te doen, maar om een “andere wereld” te ontdekken. Die “andere wereld” is deze van de heiligheid, naar het beeld en de gelijkenis van Christus, Degene die gekomen is “niet om gediend te worden maar om te dienen”. En ook nog naar het beeld en de gelijkenis van Maria “de dienstmaagd van de Heer”.

In deze tweede module voor de vorming nodig ik u dus uit met uw hart en uw inzicht binnen te treden in wat het essentiële is van ons christelijk leven, dat is onze geestelijke relatie met God en met onze broeders en zusters.

Wanneer wij spreken van geestelijke relatie raken wij aan de bron zelf van ons geestelijk leven, de heilige Geest. De heilige Geest die ons werd gegeven om ons te maken tot de welbeminde kinderen van God naar het beeld en de gelijkenis van de Eengeboren Zoon van God, Christus.

In de tekst die volgt zult u een korte uiteenzetting vinden over de identiteit van de christelijke spiritualiteit, van haar bronnen (dat onderwerp wordt in de derde module verder uitgewerkt) en van de spiritualiteit in de geest van de ziekenhelper.

Mogen deze enkele bladzijden ons helpen om ons te vormen in de school van Maria, meesteres van het spirituele leven.

P. Horacio Brito

Algemeen Aalmoezenier van de Hospitalité N.D. de Lourdes.

I. WAT IS DE SPIRITUALITEIT?

Om op deze vraag te antwoorden doe ik beroep op een getuigenis die me werd verteld en op een parabel.

“De spiritualiteit lijkt op het water dat het gras vochtig houdt, opdat het groen zou blijven en verder kan groeien.” De vochtigheid van het gras ziet men niet, maar zonder droogt het gras op. Wat men ziet is het kleur van het gras, maar daarvoor moet het begoten worden en regelmatig verzorgd. Met de eenvoud van deze parabel heeft iemand gepoogd uit te leggen wat spiritualiteit is.

Het gras symboliseert al onze daden en handelingen in het dagelijks leven. Het symboliseert het geheel van onze projecten die zin aan ons leven geven: de strijd om gerechtigheid, het verbeteren van precaire situaties, in dienst van anderen staan. De kunst en de cultuur maken ook deel uit van wat zin geeft aan ons bestaan. Maar deze grote idealen kunnen alleedaags zijn: een gezin stichten, zich ontwikkelen op het werk, vrienden hebben, ontspanning voorzien, enz... Al deze hoop, deze idealen hebben nood aan “water”, aan “vochtigheid”, dat is dan nood aan een “geest” die ze draagt, die ze aanmoedigt en die zin geeft aan deze oriëntaties.

Dit gezegd zijnde kunnen wij de religieuze spiritualiteit (en dit geldt voor alle godsdiensten) omschrijven als het geheel van principes en praktijken die in relaties staan met de goddelijkheid en de transcendentie. Deze principes en praktijken kenmerken het leven van een groep mensen in relatie met hun geloof.

II. WAT IS DE CHRISTELIJKE SPIRITUALITEIT?

Het is de persoonlijke ervaring die een christen beleeft, welke een relatie heeft met God en met zijn Waarheid. Het Woord van God (de Bijbel), de Openbaring van God dus, speelt een fundamentele rol in zijn spirituele beleving. Het Woord van God is altijd een uitnodiging tot luisteren en het Woord in praktijk om te zetten. Het is ook een uitnodiging tot beschouwing, gebed en actie. In die zin kunnen we bevestigen dat de christelijke spiritualiteit zowel eenheid als diversiteit kent. Eenheid omdat het zijn basis vindt in het Woord door God gesproken en diversiteit omdat het zich op vele wijzen kan realiseren.

De christelijke spiritualiteit is niet de “speelhoek” van een groep mensen met uitzonderlijke kwaliteiten. Het is evenmin een toevallige (bijkomende) dimensie van het christelijk leven. Elke christen, ongeacht zijn levensstaat, is geroepen tot de volheid van het christelijk leven en de volmaakte naastenliefde. Het leven van een christen beperkt zich immers niet tot het in acht nemen van een aantal regels en bevelen; het is een oproep om de volheid van dat leven te beleven, die haar oorsprong vindt in de heilige Geest die we bij het doopsel ontvingen.

Laten wij lezen en ons bezinnen op wat Vaticaan II ons zegt in de Constitutie Lumen Gentium nr. 40 over **de universele roeping tot heiligheid**:

“De goddelijke Leraar en het Toonbeeld van alle volmaaktheid, de Heer Jezus, heeft aan al zijn leerlingen zonder uitzondering, tot welke staat ze ook behoren, de levensheiligheid voorgeschreven waarvan Hijzelf de oorsprong en tevens de voltrekker is: 'Weest dus volmaakt zoals uw Vader in de hemel volmaakt is' (Mt 5, 48). Tot allen immers heeft Hij de heilige Geest gezonden, die hen van binnen uit beweegt om God te beminnen met geheel hun hart, geheel hun ziel, geheel hun verstand en geheel hun kracht (vgl. Mc 12, 30) en elkaar te beminnen zoals Christus hen heeft liefgehad (vgl. Joh 13, 34; 15, 12).

De leerlingen van Christus zijn geenszins volgens hun werken, maar volgens zijn heilsbestel en genade door God geroepen en in Christus gerechtvaardigd. Door het doopsel in het geloof zijn wij ware kinderen van God, deelachtig aan de goddelijke natuur en dus werkelijk heilig geworden. Zij behoren dan ook de heiligmaking die zij ontvingen in hun leven met Gods genade te bewaren en te volbrengen. De apostel vermaant hen te leven 'zoals het heiligen betaamt' (Ef 5, 3), 'als Gods heilige en geliefde uitverkorenen tedere ontferming, goedheid en geduld te beoefenen' (Kol 3, 12) en vruchten van de heilige Geest tot heiliging voort te brengen (vgl. Gal 5, 22; Rom 6, 22). Daar wij allen evenwel vele malen struikelen (vgl. Jak 3, 2), moeten wij steeds weer een beroep doen op de barmhartigheid van God en alle dagen bidden: 'En vergeef ons onze schulden' (Mt 6, 12).

Voor iedereen is het bijgevolg duidelijk, dat alle christengelovigen, tot welke stand of staat zij ook behoren, tot de volheid van het christelijk leven en de volmaaktheid van de liefde geroepen zijn. Zelfs in de aardse samenleving bevordert deze heiligheid een meer menswaardige levenswijze.

Om deze volmaaktheid te bereiken, dienen de gelovigen alle krachten aan te wenden die zij naar de maat van Christus' gave hebben ontvangen, teneinde zijn spoor te volgen en aan zijn beeld gelijkvormig te worden, in alles de wil van de Vader te volbrengen en zich aldus aan de verheerlijking van God en de dienst van de naaste van ganser harte toe te wijden. Zo zal de heiligheid van het volk van God in overvloedige vruchten openbloeien, zoals de geschiedenis van de Kerk het in het leven van zoveel heiligen overtuigend aantoonst."

III. DE IDENTITEIT VAN DE CHRISTELIJKE SPIRITUALITEIT

A- Een trinitaire spiritualiteit.

De christelijke spiritualiteit kan niet worden geïdentificeerd door een enkele factor of element. Maar één factor is fundamenteel: het is een trinitaire spiritualiteit, een persoonlijke relatie met God, Vader, Zoon en heilige Geest.

God is het hart en de absolute referentie van elke christelijke ervaring. Een God die ons het eerst heeft bemind, die ons uit liefde heeft geschapen, die ons uit liefde heeft vrijgekocht en bevrijd van alle kwalen en slavernij. Een God die ons zijn eigen leven wil geven, opdat wij zouden deelnemen aan zijn geluk en wij in ons het eeuwige leven bezitten.

Elke christelijke spiritualiteit vertrekt van die basis. Maar te gelijkertijd is de christelijke spiritualiteit ons antwoord op deze liefde van God die ons wil heiligen en humaniseren. Ons menselijk bestaan maakt dat wij onmachtig zijn om alleen op eigen kracht Gods uitnodiging te beantwoorden. Maar God rukt ons weg uit onze verblinding en onze onmacht door ons de drie theologale (goddelijke) deugden = kracht, capaciteit) te geven: het Geloof, de Hoop en de Liefde.

"De theologale deugden stellen de christen in staat te leven in relatie met de H. Drie-eenheid. Zij worden "door God in de ziel van de gelovigen gestort, om ze in staat te stellen te handelen als zijn kinderen en het eeuwige leven te verdienen".

***Het geloof:** het is de goddelijke deugd waardoor wij in God geloven en in alles wat Hij ons gezegd en geopenbaard heeft, en dat de heilige Kerk ons voorhoudt te geloven, omdat Hij de waarheid zelf is. Door het Geloof "vertrouwt de mens zich in vrijheid geheel aan God toe." Daarom probeert de gelovige de wil van God te kennen en te volbrengen. Het Geloof handelt "door de liefde" (Gal 5, 6).*

De volgeling van Christus moet niet alleen het Geloof bewaren en ernaar leven, hij moet het ook belijden, ervan getuigen vanuit een diepe zekerheid, en het verspreiden. Het Geloof moet

vergezeld gaan van werken, want “zonder de werken is het Geloof dood” (Jak 2, 26).

De Hoop: *het is de goddelijke deugd waardoor wij naar het Rijk der hemelen en het eeuwig leven verlangen als naar ons geluk, door ons vertrouwen te stellen in de beloften van Christus, hierbij niet steunend op onze krachten maar op de hulp van de genade van de heilige Geest.*

De deugd van Hoop beantwoordt aan het verlangen naar geluk dat God in elk mensenhart gelegd heeft; ze zuivert die om ze te richten op het rijk der hemelen; ze behoedt voor ontmoediging; ze is een steun bij verlatenheid; ze brengt vreugde in het hart in de verwachting van de gelukzalige eeuwigheid. Het vuur van de hoop beschermt tegen egoïsme en leidt naar het geluk van de liefde.

De Liefde: *het is de goddelijke deugd waardoor wij God beminnen boven alles en omwille van Hemzelf, en onze naaste als onszelf ter liefde Gods.*

Jezus maakt van de Liefde het nieuwe gebod (Joh 13, 34). Door de zijnen te beminnen 'tot het uiterste' (Joh 13, 1), openbaart Hij de liefde van de Vader die Hij ontvangt. Door elkaar te beminnen volgen de leerlingen de liefde van Jezus na, die ze ook in zich ontvangen. Daarom zegt Jezus: “Dit is mijn gebod dat gij elkaar liefhebt, zoals Ik u heb liefgehad” (Joh 15, 12).

De liefde staat boven alle deugden. Ze is de eerste van de goddelijke deugden: “Nu echter blijven geloof, hoop en liefde, de grote drie; maar de liefde is de grootste” (1 Kor 13, 13)

De Liefde bevestigt en zuivert ons menselijk vermogen om te beminnen. Ze verheft het tot de bovennatuurlijke volmaaktheid van de goddelijke liefde. De vruchten van de Liefde zijn vreugde, vrede en barmhartigheid; de Liefde eist de weldadigheid en de broederlijke vermaning; ze is welwillendheid; ze wekt wederkerigheid op, blijft belangeloos en verdraagzaam; ze is vriendschap en gemeenschap.” (Katechismus van de katholieke Kerk, nrs. 1812-1829).

B – In navolging van Christus.

God heeft zich op een unieke manier en volledig geopenbaard in de persoon van zijn Zoon, Jezus Christus (Hebr 1, 1-3). Het is aan ons Hem te leren kennen door Hem na te volgen, want men kent Hem maar in de mate dat men navolgt (Joh 14, 5-11).

Christus volgen is de fundamentele dimensie en de meest oorspronkelijke die de christelijke spiritualiteit identificeert. Dit komt door het feit dat wij ons in het spoor zetten van een God die mensgeworden is en die heel ons menselijk bestaan buiten de zonde heeft aanvaard. Deze mens is Jezus van Nazaret. Het is in deze mens dat de volheid van God woont. Hij is het model van ons menselijk en christelijk leven. Daarom bestaat elk begin van een gezonde christelijke spiritualiteit allereerst uit de ontmoeting met Jezus.

Wanneer wij van Jezus Christus, de mensgeworden God, ons levensmodel maken, dan weerhoudt de christelijke spiritualiteit ons van een idealistisch of puur spiritualistisch christendom. Zij weerhoudt ons ook van de bekoring God te willen aanpassen aan onze eigen beelden, onze ideologieën of ons eigenbelang. In Jezus Christus is ons de ware God geopenbaard: zowel almachtig als arm. Hij is absoluut en tegelijk protagonist van een menselijke geschiedenis en aan elk van ons nabij.

Jezus leert ons niet alleen leven als christenen en in gemeenschap met God de Vader. Hij leert ons ook leven als menselijke wezens. “In werkelijkheid licht het mysterie van de mens alleen

op in het mysterie van het mens geworden Woord. Adam, de eerste mens, was immers de voorafbeelding van de toekomstige mens, namelijk Christus de Heer. Christus, de laatste Adam, maakt juist door de openbaring van het mysterie van de Vader en diens liefde de mens voor zichzelf duidelijk en geeft hem inzicht in zijn zeer hoge roeping” *Vat. II, Gaudium et Spes nr. 22*).

Wij ontmoeten inderdaad in Jezus Christus de volmaakte Mens, beeld van de onzichtbare God (Kol. 1, 15). In Hem vinden wij de diepe zin van ons bestaan, door Hem begrijpen wij beter het project van God voor de mens.

Jezus kennen, aanschouwen (verinnerlijken) en volgen is dus de grote taak voor het christelijk leven . In die zin is het kennen van het Evangelie, het aanschouwen van het Woord en de daden van Jezus en ze in praktijk brengen, is de essentiële houding van de leerling van Jezus. In het Evangelie vinden wij alles wat het hart van de apostelen en van de leerlingen heeft geraakt, en dat werd geschreven voor ons christelijk Geloof. “Het bestond vanaf het begin. wij hebben het gehoord en met eigen ogen gezien, wij hebben het aanschouwd en onze handen hebben het aangeraakt, daarover spreken wij, over het woord dat leven is” (1Joh 1, 1).

“Wie zichzelf volledig wil begrijpen mag daartoe geen genoegen nemen met de eerste de beste onvolledige, dikwijls oppervlakkige en vaak zelfs louter schijnbare criteria en maatstaven van het eigen zijn; maar met zijn angst en onzekerheid, ook met zijn zwakheid en zondigheid, met zijn leven en zijn dood moet hij naar Christus gaan. Hij moet met heel zijn wezen als het ware in Christus binnentreden. Om zichzelf te vinden moet de mens zich de hele werkelijkheid van de Menswording en Verlossing 'eigen maken' en ze in zich opnemen. Wanneer hij zich dat innerlijk proces diep laat voltrekken, brengt het niet alleen een vererende liefde tot God teweeg, maar tevens diepe vreugde voor zichzelf” (Johannes Paulus II, “De Verlosser van de mens”, nr. 10).

C – Het leven volgens de Geest.

De christelijke spiritualiteit is trinitair, zij bestaat uit het volgen van Christus, de mens geworden God, die ons naar de Vader leidt. Maar tegelijk is het ook het leven volgens de heilige Geest. Ook dat is essentieel voor de christelijke identiteit. Christus, de gezondene van de Vader, handelt vandaag, na zijn Verrijzenis, door de Geest. De heilige Geest is de Geest van Christus die ons uitnodigt Hem na te volgen.. Met andere woorden, het christelijk leven bestaat uit het navolgen van Jezus (Christus als de weg) en tegelijk leven volgens zijn geest. Door de heilige Geest handelen wij niet alleen zoals Christus, maar wij transformeren ons in Hem en wij worden zoals Hem, kinderen van God. Dat is wat men noemt “het leven in genade”. Het bestaat uit “opnieuw geboren worden”, naar het woord van Jezus tot Nicodemus (Joh 3, 1-15). Deze nieuwe geboorte die zich voltrekt in het hart van de gelovige is het werk van de heilige Geest.

De gave van de heilige Geest is ook gemeenschappelijk. Op Pinksteren werd hij aan de apostelen geschonken en aan hen die ze beluisterden. Deze gave is voor heel de Kerk, die door haar missionair handelen Hem aan alle volkeren schenkt.

Wanneer wij spreken over “geestelijk leven”, verwijzen we niet naar een leven dat wordt geleid door hogere faculteiten van de mens, maar door een leven dat gericht staat en gevoed wordt door de heilige Geest, die ons omvormt tot nieuwe schepselen (Rom 8, 11)

Jezus is ook het model van alle geestelijk leven. Heel zijn leven en heel zijn actie zijn geleid en gevoed door de heilige Geest. De wil van Jezus, in volmaakte eenheid met de wil van zijn

Vader, en het handelen van de heilige Geest zijn één en dezelfde zaak omwille van de trouw van Jezus van Nazaret aan de heilige Geest.

“Maar uw bestaan wordt niet beheerst door het vlees, doch door de Geest, omdat de Geest van God in u woont. Zou iemand de Geest van Christus niet hebben, dan behoort hij Hem niet toe. Als Christus in u is, blijft uw lichaam wel door de zonde de dood gewijd, maar uw geest leeft, dank zij de gerechtigheid. En als de Geest van Hem die Jezus van de doden heeft opgewekt, in u woont, zal Hij die Christus Jezus van de doden heeft doen opstaan, ook uw sterfelijk lichaam eenmaal levend maken door de kracht van zijn Geest, die in u verblijft” (Rom 8,9-11).

Leven “naar het vlees” bestaat uit leven dat alleen rekening houdt met de criteria van deze wereld. Leven “naar de Geest” is leven dat rekening houdt met het plan van God, mensgeworden in het leven en de onderrichtingen van Jezus.

De gaven van de heilige Geest zijn ons gegeven opdat wij in staat zouden zijn inzicht te verwerven en te handelen volgens de onderrichtingen van Jezus en van de Kerk. Welke zijn deze gaven?

Het morele leven van de christenen wordt ondersteund door de gaven van de heilige Geest. Dit zijn permanente gesteltenissen die de mens gehoorzaam maken om de ingevingen van de heilige Geest te volgen.

De zeven gaven van de Geest zijn: wijsheid, inzicht, raad, sterkte, kennis, vroomheid en ontzag voor God. In hun volheid behoren ze toe aan Christus. Ze voltooien de deugden van hen die ze ontvangen en brengen ze tot volmaaktheid. Ze maken de gelovigen volzaam om onverwijld te gehoorzamen aan de goddelijke ingevingen.

De vruchten van de Geest zijn volmaakheden die de heilige Geest in ons bewerkt als eerstelingen van de eeuwige heerlijkheid. De kerkelijke traditie noemt er twaalf: liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtheid, ingetogenheid, bescheidenheid, matigheid, kuisheid” (Gal 5,22-23). (Katechismus van de katholieke Kerk, nrs.1830-1832)

D – Leven in de Kerk

Het leven in de Kerk is ook een essentieel element van de christelijke spiritualiteit. De Kerk is het midden bij uitstek waar de heilige Geest aan het werk is. De Kerk wordt door de heilige Geest bijgestaan. Het is geen toevallige bemiddeling die zich opstelt tussen het leven naar de Geest en onszelf. Integendeel, zij is de garantie van de aanwezigheid van de heilige Geest en van het feit dat wij hem kunnen volgen zonder ons te vergissen. Zij is de heilige Geest niet, maar wordt door Hem bijgestaan. Zij 'incarneert' Hem en leert Hem zien. Zij is Jezus Christus niet, maar door haar woord en haar onderrichting, door de sacramenten en haar pastorale dienst, leidt zij ons naar de bron van het Leven: Christus.

De christelijke spiritualiteit is geen ideologie of een gewone ethische houding die zich kan voeden aan om het even welke bron. Het christelijk Geloof en haar spiritualiteit voeden zich aan die bron die de Kerk is. Zij verzekert ons, opdat ons geestelijk leven niet iets subjectief is, maar in overeenstemming met het Evangelie door haar leer (onderrichting). Zij nodigt ons uit en helpt ons objectief om vandaag de wegen van het Evangelie te bewandelen.

De christelijke gemeenschap (parochies, bewegingen, verenigingen, broederschappen, hospitaliteiten, enz...) is de concrete manier waarop de Kerk zich toont als moeder en gids van ons geestelijk leven. De christelijke spiritualiteit is gemeenschappelijk omdat zij ons helpt de eisen van de heilige Geest in ons dagelijks leven te onderscheiden. Zij helpt ons en geeft ons de kans te bidden, aan de sacramenten van Christus deel te nemen, het Woord van God te delen, te leven in broederlijkheid, ons in dienst te zetten van de armsten, de zieken of van elke andere realiteit die de mens raakt.

“Vreugde en hoop, verdriet en angst van de mensen van vandaag, vooral van de armen en van hen die, hoe dan ook, te lijden hebben, zijn evenzeer de vreugde en de hoop, het verdriet en de angst van de leerlingen van Christus: er is werkelijk niets bij mensen te vinden dat geen weerklank vindt in hun hart. Hun gemeenschap wordt immers juist gevormd door mensen die, verenigd in Christus, door de heilige Geest worden geleid op hun tocht naar het rijk van de Vader en die de heilsboodschap hebben ontvangen die aan allen verkondigd moet worden. Daarom voelt de Kerk zich werkelijk intiem verbonden met het mensdom en zijn geschiedenis” (Vaticaan II. Gaudium et spes, nr. 1)

“In de dynamiek van zijn geloof, waardoor het gelooft, dat het wordt geleid door de Geest van de Heer die de gehele aarde vervult, spant het volk van God zich in om in de gebeurtenissen, eisen en verlangens waarin het samen met de overige mensen van onze generatie deelt te onderkennen, wat daarin werkelijke tekenen zijn van de aanwezigheid van God of van zijn plannen. Het geloof beschijnt immers alles met een nieuw licht en verheldert de heilsbedoeling die God heeft betreffende de integrale zin van de roeping van de mens en zodoende richt het de geest op volledig menselijke oplossingen” (Vaticaan II. Gaudium et spes, nr. 11).

IV. DE BRONNEN VAN DE SPIRITUALITEIT

Na kennis te hebben genomen van de fundamentele elementen van de christelijke spiritualiteit willen we nu op zoek om er de bron van te ontdekken. Dit aspect zal in een volgende module worden uitgewerkt. **Maar laat me toe nu de essentiële bronnen van de christelijke spiritualiteit vermelden: het Woord van God, de sacramenten, het gebed, de devotie en het leven van de Maagd Maria, het getuigenis van de heiligen en de dienst aan de medemensen.**

V. DE SPIRITUALITEIT IN DE GEEST VAN DE ZIEKENHELPER

Het Nieuwe Testament vermeldt zowel het lijden dat door ziekte of handicap is veroorzaakt als het zoeken naar genezing en de plaats die wordt ingenomen door hen die op een of andere wijze zorg dragen voor wie in nood is. Deze relaties met het lijden als achtergrond ontwikkelen en harmoniseren zich rond Jezus bij allen die talrijk genezing, bevrijding of een wonder zoeken.

Deze genezingen en wonderen zijn op hun beurt het teken dat de messiaanse tijd is aangebroken. En zo, wanneer Johannes de Doper zijn leerlingen stuurt om te vragen of Hij de Messias is, antwoordt Jezus hun: “Gaat aan Johannes zeggen wat gij hoort en ziet: blinden zien en lammen lopen, melaatsen genezen en doven horen, doden staan op en aan armen wordt de Blijde Boodschap verkondigd” (Mt 11, 4-5).

Achter deze opsomming verbergen zich de activiteit van Jezus en de vele relaties die zich rondom Hem ontplooiën. “Men bracht allen die lijdend of bezeten waren bij Hem. Heel de stad stroomde voor de deur samen. Velen die aan allerhande ziekten leden, genas Hij en Hij dreef tal van

geesten uit” (Mc. 1,32-34). Onder die genezingen is er deze van de lamme die uitdrukkelijk verschillende mensen vermeldt, zonder wie de genezing niet mogelijk was geweest. Terwijl Jezus zich in een huis bevond “kwamen er enkele mannen aan die op een bed een verlamde met zich meedroegen; zij trachtten hem binnen te brengen en voor Jezus neer te leggen. Maar omdat ze vanwege de menigte geen weg vonden waarlangs ze hem konden binnenbrengen, gingen ze het dak op en lieten hem met bed en al door een opening in het tegeldak midden tussen het volk zakken, voor de voeten van Jezus” (Lc, 5, 18-19).

Maar zorg dragen voor wie lijden beperkt zich niet tot het transport tot bij Jezus. Er ontplooit zich een hele activiteit van tussenkomsten rond de aanwezigheid van Jezus. Toen de schoonmoeder van Petrus lijdend was, “sprak men onverwijld met Jezus over de zieke” (Mc 1, 30).

Hetzelfde gebeurt met de Romeinse honderdman, die verschillende delegaties stuurde om tussen te komen ten gunste van de zieke dienaar (Lc 7, 2-10). (P. R.M. de la Teyssonnière, « La Grotte de Lourdes un chemin d'Évangile » p.223-224)

De ervaring van Bernadette.

“Bernadette is de eerste pelgrim van Lourdes, maar ook de eerste zieke pelgrim die naar de grot kwam. Daarenboven was ze bij haar bezoek aan de Grot altijd vergezeld vooraleer ontvangen te worden. De relaties waarvan zij zo heeft genoten zijn een voorbeeld voor de pelgrims vandaag. Wil men zich echter plaatsen in het perspectief van de relaties die aangeknoopt worden tussen de zieken en hen die ze verzorgen, is het noodzakelijk de houding van Bernadette tegenover de anderen te kennen.

Bernadette is vanuit haar aard en door haar opvoeding dienstbaar. Zowel in haar eigen familie als bij de familie bij wie ze werd geplaatst, vanaf heel jonge leeftijd dient zij de anderen. En dat met heel haar hart en vol vreugde: zij wordt dan ook door iedereen bemind. Haar jongere broers over ze de zorg draagt, verkiezen haar boven haar zuster Toinette. Marie Laguës, die haar nochtans ruw behandelt, is heel affectief voor haar.

Maar haar eerste ontmoeting met de Dame bij de Grot van Massabielle valt voor het jonge meisje samen met een sterke verandering. Die dag, op de terugweg, helpt ze haar zuster haar takkenbos te dragen, niet uit eenvoudige generositeit, maar omdat ze pas de genade ontving. De gebaren uit liefde die ze stelt komen niet uit haar. Zoals Paulus kon ze op dat moment zeggen: “Ik leef, maar ik ben het niet meer die leef, het is Christus die leeft in mij” (Gal 2, 20).

De relatie die Bernadette met Toinette ontwikkelt verlengt deze die Maria met haar is gaan beleven. In hun ontmoeting is de Heilige Maagd, de dienaar van de Heer (Lc 1, 38), haar nederige dienstmaagd (Lc 1, 48) die zich helemaal aan Bernadette heeft gegeven. Ontmoeting na ontmoeting zal Bernadette meer en meer aan Maria gegeven zijn, in eenzelfde houding van dienstbaarheid.

Bij Toinette is Bernadette dus in staat niet langer voor zichzelf te handelen, maar voor de andere die ze dient. Het kost haar tijd, energie, vermoeidheid ook om meerdere keren de helling tussen de Grot en de route de Baous op te gaan en neer te dalen. Nochtans is het niet zozeer in die termen dat zij haar daad ziet. Op dat moment vindt ze de andere belangrijker dan zichzelf en ze drukt dit uit door haar dienst. Een beetje later, wanneer Toinette een tak van de takkenbos neemt om haar zuster te slaan, zal Bernadette haar houding tegenover Toinette niet veranderen.

Indien Jezus Christus echt het hart is van de ontmoeting tussen Maria en Bernadette, dan

wordt deze relatie beleefd in de heilige Geest. Voor Bernadette is de relatie met Maria een uitstorting van de heilige Geest, zoals het ook zo was toen Elisabet haar nicht ontving. Het is wel degelijk “Gods Liefde die in ons hart is uitgestort door de heilige Geest die ons werd geschonken” (Rom 5, 5) die Bernadette zo laat handelen. (P. R.M. de la Teyssonnière, op.cit, p. 225-226).

Lourdes vandaag

De aanwezigheid van zieken, mensen met een handicap en van deze die hen dienen blijft niet onopgemerkt. De eerste zitten op in een rolstoel of in een wagentje, sommige worden zelfs op een draagbaar gebracht. De tweede dragen een bijzonder uniform, verschillend volgens de hospitaliteiten, maar altijd heel herkenbaar.

Dat is natuurlijk maar het zichtbare topje van de ijsberg. De meerderheid van de zieke pelgrims of mensen met een beperking die naar de Grot komen zijn op die manier niet te identificeren. En ook de ziekenhelpers en -helpsters hebben niet het monopolie van de dienst aan hun broeders en zusters die ziek zijn of een handicap hebben, want deze dienst komt door de genade van Lourdes: bij de Grot van Lourdes worden allen dienaars.

Nochtans zijn de ziekenhelpers en -helpsters net als de zieken en de mensen met een beperking een teken van de liefde van God die verkondigd werd op het kruis van Jezus Christus. Dit teken ligt in hun wederzijdse relatie.

Vaak heeft men tijd nodig voor een dergelijke benadering. Het is bekend van Lourdes dat elkeen eerst een of ander element opmerkt vooraleer een globaal beeld te krijgen. Sommigen associëren Lourdes met de zieken, anderen met de ziekenhelpers. Nog anderen bekommeren zich niet om hen en willen alleen wonderen zien.

Er is tijd nodig om de relatie te zien tussen die de zieke mens verbindt met wie er voor zorgt. Wat onze ogen van vlees in Lourdes zien, dat moeten ook de ogen van het hart zien: alleen het hart is immers in staat te begrijpen (P .R.M. de la Teyssonnière. op. cit, p. 229)

Een natuurlijke relatie.

De gebaren waarvan de zieke mensen en deze met een handicap genieten, zijn heel gewone gestes. Ze behoren tot het dagelijkse leven: een rolstoel duwen; een hand helpen de rots aanraken, een gevallen voorwerp oprapen: het deken terugleggen... Niets ingewikkeld. Nochtans zijn deze gestes belangrijk, want veel ervan zouden niet kunnen worden gedaan door hen die er van genieten.

Dat is de reden waarom Jezus zich identificeert met de zieken, met de bedrukten, met allen die beproefd worden, zozeer dat Hij zegt: “Wat u hebt gedaan voor een deze geringsten van mijn broeders, hebt gij aan Mij gedaan” (Mt 25, 40). Want “ik had honger en gij hebt mij te eten gegeven, dorst en gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij opgevangen, Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed, Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht, Ik was in de gevangenis en gij zijt mij komen bezoeken” (Mt 25, 35-36).

Maar in het Evangelie identificeert Jezus zich ook met de ziekenhelpers en met hun naasten die het gebod van de liefde beleven: “Gij zult de Heer uw God beminnen met geheel uw hart en met geheel uw ziel, met al uw krachten en geheel uw verstand; en uw naaste gelijk uzelf” (Lc 10, 27).

Jezus is dus deze “Samaritaan die bij een man komt welke door rovers werd geplunderd en

mishandeld, en die halfdood was achtergebleven. De Samaritaan kwam op hem toe, goot olie en wijn op zijn wonden en verbond ze; daarna tilde hij hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en zorgde voor hem. De volgende morgen haalde hij twee denariën te voorschijn, gaf ze aan de waard en zei: “Zorg voor hem, en wat ge meer mocht besteden, zal ik u bij mijn terugkomst vergoeden” (Lc 10,30.33-35).

Om die relatie in Lourdes persoonlijk te beleven, moet men ofwel zelf ziek zijn ofwel ziekenhelper. Nochtans opent Jezus een andere weg, wanneer Hij zegt: “Ik ben niet gekomen om gediend te worden maar om te dienen, dat is mijn leven te geven als losprijs voor velen” (Mt 20, 28). Dat betekent dat ook de zieke kan dienen, want hij kan zijn leven geven. Hij doet het anders dan de ziekenhelper, maar zoals deze geeft hij zijn leven. De ziekenhelper geeft, de zieke ontvangt. Maar u moet geven om te ontvangen, want ontvangen is zich geven zoals men is. Zo ook omgekeerd: u moet ontvangen om te geven, want zich geven is de andere ontvangen zoals hij is (P. R.M. de la Teyssonnière, op.cité, p.230-231).

Een spirituele relatie

In deze relatie identificeert Jezus zich niet alleen met de zieke, maar ook met wie hem dient. Want Hij zelf is aanwezig in het hart van de relatie die tussen die twee mensen bestaat: “Want waar er twee of drie verenigd zijn in mijn Naam, daar ben Ik in hun midden” (Mt 18, 20).

De ziekenhelper vervult dezelfde gebaren als Jezus de goede Samaritaan, door zijn leven te geven voor de mens die hij dient. De zieke, deel hebbend aan het lijden van Christus op het kruis, geeft zijn leven voor de ziekenhelper die hem dient. En zo, in het hart van hun relatie doet Jezus de een en de andere de stap zetten van hun realiteit naar de zijne: van hun realiteit van lijden en beperkingen, ook van verwachtingen en hoop, naar de realiteit van Christus, “het Rijk Gods midden onder u” (Lc 17, 21), waar men “liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtheid en ingetogenheid” (Gal 5, 22) zal smaken.

In een dergelijke relatie is de overgang niet gereserveerd aan een alleen, maar aan de twee, want hij wordt gegeven door de ene aan de andere en omgekeerd. Daarenboven zijn de zieke en wie hem dient niet de enigen die genieten van deze overgang (pâque): want het paasmysterie dat zich voltrekt in en door hun relatie maakt de liefde zichtbaar, die van God is en in het kruis van Christus geopenbaard.

In Lourdes, waar elk zintuig wordt aangesproken, heeft het zicht ongetwijfeld een belangrijke plaats. Langs de heel concrete gestes voor de gekwetste mensheid wordt zo de kracht van Gods liefde zichtbaar. De liefde van God die niets anders is dan God zelf: “God is Liefde” (1Joh 4, 16). Zo is God aan het werk in het Heiligdom van Lourdes. Zo raakt God het hart van hen “die ogen hebben om te zien” (Ez 12, 2).

Hoeveel pelgrims van Lourdes zijn gegrepen, tot tranen toe bewogen bij het zien van het mysterie van het Kruis onder hun ogen? Zo vervult overal in het Heiligdom het woord van Jezus tot zijn leerlingen: “Gelukkig de ogen die zien wat gij ziet! Ik zeg u: vele profeten en koningen verlangden te zien wat gij ziet, maar zij hebben het niet gezien” (Lc 10, 23-24). P. R.M. de la Teyssonnière , op.cit, p. 232-233)

Voedsel voor de weg

Zij die in Lourdes deze gestes beleven, de voltrekkers ervan, bewust ervan te genieten of getuige te zijn, proeven de aanwezigheid van het Rijk Gods en hebben een hart vol vrede en

vreugde. Deze ervaring beperkt zich niet tot die plaats en dat moment. Want alles wat tot de orde van de liefde behoort is bestemd voor het eeuwig leven. Wat zo in Lourdes is ontvangen langs de relatie van de zieken met wie hen dienen, blijft voor de eeuwigheid.

Sommige mensen, met een leven dat getekend is door het lijden vanwege een ziekte, een handicap of door een andere oorzaak, komen regelmatig naar Lourdes om er de kracht te vinden om verder te leven. Onder de ziekenhelpers en -helpsters die jaarlijks naar Lourdes komen, zijn er velen die dit om dezelfde reden doen. Daar ontvangen de een en de andere de liefde die hen voedt voor heel hun levensweg.

Het Evangelie zegt dat “Maria al de woorden van haar Zoon en alles wat Hij deed bewaarde en in haar hart overwoog” (Lc 2, 19,51). Maria liet zich voeden door het leven dat deze woorden en gebeurtenissen bevatten.

Na de bedevaart in Lourdes doen veel pelgrims hetzelfde. Door zich te herinneren wat zij om een of andere reden hebben ontvangen, en door te mediteren over wat zij hebben gezien, waar zij getuige van waren, laten zij zich voeden door de liefde van God die door Christus op het Kruis werd gemanifesteerd.

Deze herinnering en deze meditatie kunnen gedurende jaren zeer intens blijven en dezelfde emotie opwekken, tot tranen toe degene bewegen die zo naar de bron terugkeert die hij van zijn broeders en zusters heeft ontvangen.

Deze ervaring opent ook het mysterie van de Eenheid van de heiligen, want zij scheidt spirituele banden onder mensen die misschien geen enkel woord met elkaar spraken. Banden voor het eeuwig leven. P. R.M. de la Teyssonnière, op.cit, p.233-234)

P. Horacio Brito

Algemeen Aalmoezenier van Hosp. N. de Lourdes

Lourdes, 11 februari 2017.